

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij (ook wel samenwerkingsverband) is een instelling buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente Zoetermeer een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Het is één van de vormen voor de gemeente Zoetermeer om haar taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, een commerciële partij of door een verbonden partij. Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder én klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De gemeente is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. Zij moet haar bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit soort samenwerkingsverbanden levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.

Deze paragraaf vermeldt belangrijke ontwikkelingen van diverse verbonden partijen. In bijlage 10 Verbonden partijen is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Nota verbonden partijen

Korte inhoud Kadernota en checklist Verbonden partijen

In de Kadernota Verbonden partijen (geactualiseerd in 2019) zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan een (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden moet worden getoetst. Ook is een checklist beschikbaar die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

De gemeente Zoetermeer hanteert een bredere definitie voor een verbonden partij dan de definitie die in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat vermeld. Er is gekozen voor de term 'samenwerkingsverband'. Dit betekent dat ook partijen in ogenschouw worden genomen, waarin de gemeente een bestuurlijk óf (BBV vermeldt: 'èn') een financieel belang heeft.

Definitie Samenwerkingsverband

Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk, financieel, integriteits of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekingen en garantstellingen, uit. Die vallen buiten de reikwijdte van de Kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- *Afwegingskader:*
Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- *Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking:*
Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.
- *Rolverdeling:*
Wie zijn de gemeentelijke vertegenwoordigers, hoe vervullen zij hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?

- *Good-governance:*
Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

Belangrijke ontwikkelingen verbonden partijen

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot verbonden partijen vermeld.

Stedin

De potentiële investeringen ten behoeve van de energietransitie betreffen aanzienlijke bedragen, waardoor de financieringsbehoefte de komende jaren sterk toeneemt. Als gevolg van 'Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas' (op te stellen door de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt/ACM) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas op een later moment en mogelijk niet volledig in de tarieven worden doorbelast.

Er is met name druk vanuit de regionale netbeheerders (waaronder Stedin) richting ACM om de kosten voor de energietransitie versneld en volledig in de tarieven te kunnen verwerken. In 2021 is hier door de ACM gedeeltelijk aan tegemoet gekomen.

Stedin bereidt in het kader van het project Lange Termijn Financiering (LTF) voorstellen voor om in de toegenomen financieringsbehoefte te voorzien, waarbij met name ook het versterken van het eigen vermogen een belangrijke pijler is.

In 2021 is een eerste tranche uitgevoerd om het eigen vermogen te versterken. Hierbij heeft Stedin bij (enkel) de aandeelhouders € 200 mln. opgehaald in de vorm van preferente cumulatieve aandelen. Zoetermeer heeft voor € 8,9 mln. preferente cumulatieve aandelen gekocht. Daarop wordt per jaar € 267.000 aan rente (3%) ontvangen.

Stedin heeft (op basis van de nu aanwezige kennis) berekend dat voor een optimale bedrijfsvoering, met name ook gericht op de energietransitie, op termijn nog een versterking van het eigen vermogen noodzakelijk is van € 1,7 miljard. In een eerdere berekening (2020) werd nog uitgegaan van een versterking van het eigen vermogen van € 800 mln.

Stedin is in gesprek met het rijk en andere overheden (stakeholders) voor versterking van het eigen vermogen. Ook wordt aan de huidige aandeelhouders gevraagd om in een tweede tranche nogmaals bij te dragen aan het versterken van het eigen vermogen. In 2024 wordt hoogstwaarschijnlijk in een tweede tranche € 210 mln. gevraagd op basis van vrijwilligheid.

Dunea

Dunea zet in om de betrouwbaarheid van haar leveringsplicht robuuster vorm te geven door te investeren in de multi-bronnen strategie, het vergroten van de strategische zoetwatervoorraad in de duinen en het optimaliseren van het huidige systeem. Ook vragen de kwaliteit van drinkwater (als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS), de vervuiling van rivierwater en het onderhoud van het duingebied meer investeringen en beheer.

Deze ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en hebben ook gevolg voor de tarieven van het drinkwater. In november 2022 wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit over de investeringen en tarieven genomen.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH spelen zich af binnen de kolommen: brandweer, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke

crisisbeheersing en, in het verlengde daarvan, de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, alsook de gemeenschappelijke meldkamer. De VRH zet in op doorontwikkeling van materieel en procedures en op het blijven ontwikkelen van kennis. Ook staat de komende tijd in het teken van het aanpassen van de effecten die de verdichting van de stad en de ontwikkeling van de energietransitie met zich mee brengen. Ook vraagt de coronapandemie de komende tijd flexibiliteit van de organisatie. Risicobeheersing houdt met het programma 'Omgevingsproof Risicobeheersing' rekening met de invloed van aankomende wet- en regelgeving. Voor de informatievoorziening gaat de afdeling door met de implementatie en de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De nieuwe beleidsperiode van de plannen Regionaal Risicoprofiel, Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en Regionaal Crisisplan start in 2023 en de plannen worden begin 2023 aan het algemeen bestuur aangeboden. De ontwikkelingen rond de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's wordt op de voet gevolgd. In 2023 wordt duidelijk wat de definitie wordt van gemeentelijke crisisbeheersing in relatie tot bevolkingszorg, welke prestaties geformuleerd worden ten aanzien van uniformiteit en kwaliteit en hoe dit zijn beslag krijgt in voorstellen tot aanpassing van de wet.

De gemeente Zoetermeer draagt, in opdracht van Brandweer Haaglanden, zorg voor de ontwikkeling van de nieuwe brandweerkazerne. Na realisatie koopt de brandweer de kazerne 'gebruiksklaar' inclusief de grond van de gemeente. Naar verwachting is de nieuwe brandweerkazerne medio 2023 klaar en verhuist de brandweerkazerne in 2023 van de Brusselstraat in het Stadshart naar het Abdissenbos in de wijk Meerzicht.

Werkbedrijf De Binnenbaan BV

Werkbedrijf De Binnenbaan BV (BB) zit inmiddels in het tweede jaar na de oprichting op 1 januari 2021. De BB voert de Sociale Werkvoorziening, de integratie-activiteiten van de gemeente Zoetermeer en het gemeentelijk deel van het Werkgevers Servicepunt uit. De BB kent een algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), waarin namens het college van B&W de wethouders Werk & Inkomen en Financiën worden afgevaardigd. Zoetermeer vertegenwoordigt 98% van de aandelen. Leidschendam-Voorburg en Rijswijk vertegenwoordigen elk 1% van de aandelen. De BB heeft een raad van commissarissen met drie externe leden. De BB heeft in Zoetermeer de volgende locaties in gebruik: hoofdvestiging en kantoorlocatie aan de Einsteinlaan en productielocaties aan de Kristalstraat en de Edelgasstraat.

De dienstverleningsopdracht van BB is opgenomen in een dienstverleningsovereenkomst met een looptijd van 5 jaar. De huidige DVO loopt tot en met 2025. Jaarlijks worden de aandachtspunten bij de dienstverlening en het budget opgenomen in een Opdracht- en Budgetbrief. In 2023 vindt een evaluatie plaats met de aandeelhoudende gemeenten, ter voorbereiding op de gesprekken over een nieuwe dienstverleningsovereenkomst vanaf 2026. De dienstverlening aan de gemeente Zoetermeer is, conform de kadernota 'Meedoen met Meerwaarde', onder meer afhankelijk van de afstand tot de arbeidsmarkt en de hoogte van het risico op escalatie. In 2022 en 2023 is 6,5 fte extra ingezet voor de benodigde caseload. In 2023 wordt die inzet geëvalueerd om voor 2024 en verder te bepalen of die inzet noodzakelijk en effectief was en al dan niet gecontinueerd wordt.

In 2023 wil de BB verder werken aan het versterken van de bedrijfsprocessen. Zo wordt ingezet op het verbeteren en verhelderen van de route die re-integratiekandidaten afleggen (kandidaatroute). Hiervoor wordt onder andere een producten- en dienstenboek afgerond en is het doel om processen te verbeteren. Ook wil de BB medewerkers meer tijd en ruimte geven om zich individueel te ontwikkelen en te werken aan versterking van het vakmanschap. De BB zet ook in op het verder uitbreiden van het aantal bedrijfsscholen zodat leren in de praktijk voor kandidaten mogelijk is en zij een diploma kunnen krijgen.

Een aantal ontwikkelingen heeft (mogelijk) gevolgen voor de resultaten van De BB:

- a. Het is onduidelijk hoe corona zich op lange termijn gaat ontwikkelen en op welke wijze dit de samenleving en daarmee ook BB gaat beïnvloeden. De ervaring uit de afgelopen jaren leert dat hier belangrijke risico's aan vastzitten voor wat betreft productiviteit/urenverlies ('blijf thuis bij klachten'), ziekte door corona en maatregelen van externe partners.
- b. De Sw-doelgroep wordt kleiner en gemiddeld steeds ouder, waardoor de verdien capaciteit van deze groep steeds minder wordt. Dit zet druk op de nettoresultaten. Met name in reactie op dit punt wil BB in 2023 de businesscase evalueren. Daarin worden ook de tarieven meegenomen die gemeenten

moeten betalen voor de dienstverlening.

c. Ook de krapte op de arbeidsmarkt, hoewel positief voor de arbeidsparticipatie, zorgt voor BB voor mogelijke onderbezetting van de leer- en werksoorten. Dit heeft als risico dat het beoogde nettoresultaat niet wordt gehaald. Een bijkomend risico is dat werkgevers werksoorten niet langer beschikbaar stellen.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)

De gebiedsontwikkeling van Bleizo vindt plaats conform de in 2014 door de raden van Lansingerland en Zoetermeer vastgestelde ontwikkelingsaanpak 'Ontwikkeling Bleizo Van plan naar Strategie 2013'. Deze strategie richt zich op de ontwikkeling van een hoogwaardig gebied, met vervoerswaarde, rondom het nieuwe OV Knooppunt Bleizo. De Vervoersknoop Bleizo is in 2019 volledig in gebruik genomen. De gronden van Bleizo-Oost zijn inmiddels uitgegeven. Na enkele verkennende studies naar de mogelijkheden voor woningbouw op Bleizo-West is in oktober 2021 het ontwikkelperspectief PROEFtuin Bleizo vastgesteld door de gemeenteraden van Zoetermeer en van Lansingerland.

De uitwerking in een ontwikkelstrategie loopt vertraging op omdat het provinciale omgevingsbeleid nog niet is aangepast. Voorts is Bleizo-West vanaf zomer 2022 in beeld als locatie voor noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Met verschillende partners (ministerie BZK, Provincie, Veiligheidsregio Rotterdam) en uiteraard met de gemeente Lansingerland lopen gesprekken over de invulling van de locatie Bleizo-West. Daar één en ander onzeker is, blijft voornamelijk de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo.

In de begroting zijn voor het jaar 2023 de activiteiten daarom beperkt:

- algemene activiteiten van de projectorganisatie;
- beheer van de gronden;
- advisering aan de gemeenten ten behoeve van de ontwikkelstrategie van Bleizo-West;
- afronding aanleg openbaar gebied in Bleizo-oost (onder andere aanleg calamiteitenweg).

Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg

Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.

Eind 2021 zijn alle bedrijfskavels uitgegeven en opgeleverd met uitzondering van de zes hectare gelegen bij het NS-station Lansingerland-Zoetermeer, die deel uitmaken van het gebied van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West. Het is de bedoeling om de resterende zes hectare over te hevelen naar de grondexploitatie Bleizo. Besluitvorming hierover hangt samen met de besluitvorming over de PROEFtuin Bleizo.

Het Bedrijvenschap Hoefweg zou in 2021 worden opgeheven. Door de situatie bij PRISMA waar het Bedrijvenschap Hoefweg in deelneemt, loopt de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg vertraging op.

Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

De ambitie van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is om de dienstverlening verder te professionaliseren. De focus ligt in 2023 op doorontwikkeling van de automatisering, ontzorgen, professionalisering van de informatievoorziening en het stroomlijnen van de administratieve keten tussen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden levert daarnaast een belangrijke bijdrage in de uitvoering van de regionale aanpak kostenbeheersing.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is met onder andere de havenindustrie, de glastuinbouw, het hightechcluster, de cybersecuritysector en als (inter)nationaal bestuurlijk centrum, belangrijk voor de Nederlandse economie. De metropoolregio Rotterdam Den Haag krijgt er de komende jaren circa 400.000 inwoners bij. Dat vraagt om meer woningen (240.000 in de zuidelijke Randstad), meer werk en een betere bereikbaarheid. Naast de grote woningbouwopgave, staan de 23 gemeenten in de metropoolregio voor de uitdaging om de economie te vernieuwen en te zorgen dat banen en woningen goed bereikbaar zijn.

De Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014 schrijft voor, dat er in het eerste jaar van een nieuwe bestuursperiode van gemeenteraden een nieuwe strategische agenda door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld. Na de verkiezingen in 2018 hebben de 23 gemeenten samengewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe gezamenlijke Strategische Agenda voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De Strategische Agenda MRDH is op 12 juli 2019 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het strategische kader voor de begroting 2020 wordt gevormd door de vier ambities die in de strategische agenda zijn opgenomen: vernieuwen economie, versterken stad en omgeving, verbeteren bereikbaarheid en veranderen energie. De huidige strategische agenda loopt tot en met 2022. Momenteel werkt de MRDH aan een actualisatie van de strategische agenda. Deze agenda loopt van 2023 tot en met 2026. In de begroting van 2024 worden de geactualiseerde plannen verwerkt in de planning en control cyclus van de MRDH en deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (GR GGD en VT Haaglanden)

De GR GGD en VT heeft als doel:

- a. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid;
- b. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. De twee uitvoeringsorganisaties Veilig Thuis en GGD zijn onderdeel van gemeente Den Haag.

Tegen de verwachtingen in heeft het coronavirus in 2020 geen grote afwijkingen in het aantal meldingen, adviesvragen of huisverboden doen ontstaan. Vanaf mei 2020 is Veilig Thuis ook bereikbaar via de chatfunctie. Evaluatie hiervan heeft in 2021 plaatsgevonden en in 2022 vindt besluitvorming plaats.

De nadruk bij Veilig Thuis ligt op het tijdig afronden van meldingen, het versterken van de ketensamenwerking en het verder ontwikkelen van sturingsinformatie voor een resultaatgerichte werkwijze. De ketensamenwerking wordt verder ontwikkeld middels het kwaliteitskader lokale teams en de VTH-monitor. Ondertussen heeft het kabinet de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen aangekondigd in het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hierin wordt op termijn een nieuwe publiekrechtelijke organisatie opgericht bestaande uit Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen.

In de nieuwe visie van de GGD worden vijf ambities beschreven:

1. voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid;
2. adviseur voor een gezonde leefomgeving;
3. regionale partner acute problemen publieke gezondheid;
4. veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt;
5. deskundige, proactieve organisatie.

De nieuwe visie leidt niet tot een plotse koerswijziging, maar tot stapsgewijze (door)ontwikkeling. In die doorontwikkeling spelen ook actuele ontwikkelingen mee: de koers van het kabinet op verdergaande inzet op preventie en gezondheidsbevordering, het bestrijden van de effecten die COVID-19 heeft gehad op de volksgezondheid, bestrijding van (eventuele nieuwe) infectieziekten.

Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Dunea NV
- Stedin NV
- De Binnenbaan BV

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden en Veilig thuis Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen: inkoopbureau H-10)
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Stichtingen en verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Vereniging De BredeStroomversnelling
- Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH).

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de verbonden partijen zijn geen specifieke, strategische risico's voor de gemeente Zoetermeer geconstateerd.

